

Christina Nilssons födelsehem Snugge

Byggnadsminnen i Kronobergs län

Jag hade en vän.

Ord och musik

Christina Nilsson ^{af} de Casa Miranda.

Allegretto moderato

SÅNG.

PIANO.

1. Jag ha - de en vän, han
2. En län - tan så varm, så
3. Far - väl vän - nen min. Ack,

var mig så kär, han gaf mig ett
in - ner - ligt öm, jag hys - te i
tänk blott en gång på hen - ne hvars

Christina Nilssons födelsehem Snugge

Byggnadsminnen i Kronobergs län

Copyright © 2015 Länsstyrelsen Kronoberg
Text och foto (om inget annat anges): Vicki Wenander
Foto omslagets baksida: Agneta Jansson
Layout: TMG AU
Tryck: TMG Tabergs
ISBN: 978-91-89285-61-3
Dnr: 434-2972-15

Innehåll

Förord	7
Kulturmiljön Snugge	8
Ett mindre hemman i södra Sverige	12
En enkelstuga som vuxit till sig	16
Christina Nilssons väg till berömmelse	20
Världsstjärnan Christina Nilsson	22
Christina Nilsson köper tillbaka Snugge	24
Besök i hembygden	26
Pensionering på toppen av karriären	28
Boningshusets klassresa	30
100-årsjubiléet av Christina Nilssons födelse	34
Boningshuset förfaller, räddas och restaureras	40
Huseby och Snugge i evig förening	44
Varsam förvaltning in i framtiden	48
Viktiga årtal i Snugges historia	50
Källförteckning	52

Förord

Snugge, eller Sjöabol som det lilla hemmanet egentligen heter, berättar om vardagsliv och livsöden i 1800-talets Småland. På hemmanet, som kunde föda en häst och fyra till sex kor, växte en barnaskara om sju barn upp i mitten av 1800-talet. Familjen tvingades lämna gården och istället flytta till en betydligt enklare bostad i Lövhult Sibbagård, en av Huseby bruks utgårdar i södra Skatelövs socken.

I vanliga fall hade den här historien varit både bortglömd och dåligt dokumenterad, men eftersom det yngsta syskonet i barnaskaran kom att växa upp och bli en av samtidens megastjärnor, finns berättelsen nedtecknad och traderad, framför allt av hennes nu levande släktingar. Christina Nilssons karriär och minne uppmärksammas och berättas på flera platser i länet. På Kulturparken Småland AB förvaras exempelvis flera av hennes ägodelar och andra arkivalier, som berättar om hennes liv. Christina Nilsson Sällskapet värnar hennes minne genom att dela ut stipendier till lovande unga artister och genom att anordna olika arrangemang som Christina-gatan.

Operasångerskan Christina Nilsson, den yngsta dottern i barnaskaran, kom att utvecklas till en firad världsstjärna och när hon redan i unga år byggt upp ett kapital, kom hon att ställa allting tillrätta. Hon köpte tillbaka Snugge från Huseby, varmed hennes föräldrar på sin ålders höst återigen kunde flytta in på gården.

Tack vare att Snugge genomgått mycket begränsade förändringar och tack vare en engagerad släktförening, som bildades och agerade när boningshuset var i förfall, kan Snugge idag berätta både om hur livet såg ut för en småländsk småbrukarfamilj och påminna om hur en av 1800-talets världsstjärnor under hela sitt liv kom att måna om sina småländska rötter.

Snugge blev statligt skyddat som byggnadsminne 2012. Denna bok berättar om Snugge och är författad av bebyggelseantikvarie Vicki Wenander.

Kristina Alsér
Landshövding

Heidi Vassi
Länsantikvarie

Kulturmiljön Snugge

Hemmanet Sjöabol, som går under namnet Snugge, ligger drygt fem kilometer nordost om Huseby bruk, strax intill den äldre sträckningen av landsvägen mellan Växjö och Kristianstad. Vägen upp mot boningshuset kantas av en allé med höga träd, bestående av lönn och alm. Intill boningshuset finns en trädgård och en minnessten efter den på 1800-talet världsberömda sångerskan Christina Nilsson. Norr om boningshuset och den bakomvarande åker- och ängsmarken ligger Madsjön, som är en del av det vattensystem som omger sjön Åsnen.

Merparten av den markareal som har hört till hemmanet Sjöabol ligger mellan den gamla landsvägen och Madsjön, men även bostadshuset Fridhem som ligger på andra sidan av den gamla landsvägen har varit en del av Sjöabol. 1908 klövs hemmanet och den dåvarande ägarinnan Christina Nilsson sålde Fridhem till sin brorson Nils Johan Andersson.

Snugge är ett för södra Småland karaktäristiskt mindre hemman, bestående av ett bostadshus och en ladugård som omges av gårdens åkrar, ängar, skogs- och betesmark. Trädgården intill bostadshuset var till både nytta och nöje. Här odlades bär och grönsaker i trädgårdstäppan, här växte äppelträd och här fanns plats för umgänge och återhämtning. Gården har, bortsett från ett par decennier vid 1800-talets mitt, varit i samma släkts ägo från 1780-talet och fram till 1927. Det innebär att släkten i flera generationer satt sin prägel på Snugge och format gården till det vi ser idag. Sedan 1970-talet vårdas och nyttjas Snugge återigen av samma släkt, nu genom Christina Nilssons släktförening.

Boningshuset på Sjöabol är typiskt för ett mindre hemman i södra Småland. Längst till höger i bild står den sten som restes till Christina Nilssons minne i samband med hennes hundraårsdag.

Snugge är den i slutet av 1800-talet världsberömda sångerskan Christina Nilssons födelsehem. Hon föddes på Snugge i augusti 1843 och hon tillbringade sina första barndomsår där, men när hon bara var fem år tvingades familjen att lämna gården och istället flytta till en betydligt enklare bostad i Lövhult, sydväst om Huseby Bruk. Det sägs att Christina redan som mycket liten lovade sin mor att hon skulle köpa tillbaka Snugge när hon blev stor och i slutet av 1860-talet infriade hon sitt löfte. Därmed kunde föräldrarna på sin ålders höst flytta tillbaka till gården för att tillbringa sina sista levnadsår där. Christina Nilsson behöll Snugge fram till sin död 1921 och därefter stannade gården i släktens ägo under ytterligare några år. Idag tillhör Snugge Huseby bruk, som förvaltas av Statens fastighetsverk. Anläggningen arrenderas av Christina Nilssons släktförening, som visar boningshuset för allmänheten under sommarhalvåret och som använder det vid föreningsmöten och samkväm.

Det Snugge vi möter idag, i mitten av 2010-talet, ser ungefär ut som när Christina Nilssons bror Sven ägde gården på 1920-talet och när boningshuset på 1950-talet användes som personalbostad för Huseby bruk, men några förändringar har skett. Det tidigare torvtaket på boningshuset är utbytt mot enkupigt tegel och en utbyggnad med köksfarstu på

Samtida blyertsteckning av Christina Nilsson som barn. Teckningen är daterad 1851 och utförd av illustratören Bengt Nordenberg. Originalen förvaras hos Kulturen i Lund, identitet KM8225. En kopia finns också i Kulturparken Smålands samlingar.

husets baksida är riven. På ladugården har det tidigare strå-taket ersatts av ett eternittak, och brukandet av den anslutande odlingsmarken och utformningen av trädgården är troligtvis något förenklade. Inne i boningshuset har rummen tapetserats om och möblemanget är anpassat efter hur interiören såg ut i början av 1900-talet, när Christina Nilsson ägde Snugge och gården beboddes av hennes släktingar.

På grund av Snugges höga kulturhistoriska värde, bestående av såväl materiella som immateriella värden, är gården förklarad som byggnadsminne enligt kulturmiljölagens 3:e kapitel. Syftet är att anläggningen ska vårdas och brukas på ett sätt som gör att den kan berätta sin historia både för oss som lever idag och för kommande generationer. Både boningshuset och ladugården är skyddade. Till byggnadsminnet hör också ett kulturhistoriskt skyddsområde, vars storlek ungefärligen motsvarar den södra delen av Sjöabol 1:5, den hemmansdel som innefattade gårdsbebyggelsen efter 1920-talets hemmansklyvning.

Boningshusets entré, som leder in till förstugan och därefter vidare in i stugan. Till vänster ses den plakett som berättar att huset är förklarat som byggnadsminne.

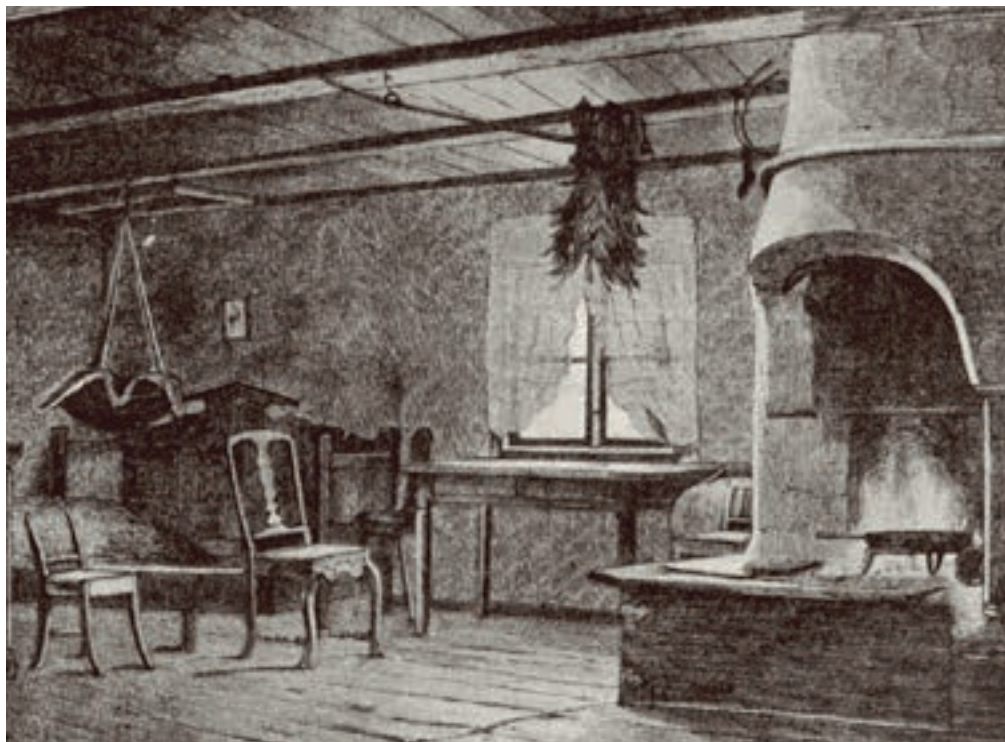

Ett mindre hemman i södra Sverige

Stamhemmanet till Snugge heter Sjöabol. Efterledet ”bol” betyder gård, nybygge eller nyodling, varför namnet Sjöabol kan utläsas som ”gården eller nybygget vid sjön”. Den tolkningen stämmer väl överens med att Sjöabol i en dombok från 1700-talet omnämns som ett nybygge anlagt år 1593.

På Nöbbele bys storskifteskarta från 1700-talets sista år-

tioende kan man se att Sjöabols inägomark redan då bestod av en egen enhet och att den precis som idag var belägen utmed Madsjöns sydvästra strand. Sjöabol var således avskild från de övriga gårdarna i Nöbbele, vars bykärna låg en dryg kilometer öster om Sjöabol. Liksom i de flesta andra byar på den tiden låg bostadsenheterna i Nöbbele inom en gemensam inägomark. Även om Sjöabol låg utanför bykärnan var gårdens

Avbildning av boningshusets stuga, troligtvis från tiden runt sekelskiftet 1900. Teckningen är signerad Fr. Winther och finns publicerad i Beyron Carlssons bok om Christina Nilsson.

skogs- och utägomark vid denna tid gemensam med de övriga gårdarna i Nöbbele, men efter att byn storskiftats 1799 bestod Sjöabols in- och utägomark av något så ovanligt som ett enda samlat skifte. Det innebar, förutom stora fördelar för den som brukade marken, även att Sjöabol helt kunde undantas från det laga skiftet av Nöbbele som genomfördes på 1850-talet. Laga skifte var för många bygemenskaper en uppslitande process, som det ibland tog flera decennier att komma överens om. Resultatet av det laga skiftet var att bykärnor sprängdes och att hela gårdsbildningar flyttades till nya platser, ibland långt från den tidigare bykärnan. Den som flyttade ut sin gård, tvingades att lämna kvar fruktträd, brunnar och andra platsbundna tillgångar på den tidigare tomten. Inget av detta har skett på Snugge, där bostadsenheten legat på samma plats åtminstone sedan slutet på 1700-talet, och kanske så länge som från 1500-talets slut.

Innan Christina Nilsson 1908 lät stycka av lägenheten Fridhem från Sjöabol, bestod hemmanet av nästan 46 hektar mark, vilket på den tiden motsvarade en normalstor gård i södra Småland. Ett annat sätt att beskriva en gårds storlek förr i tiden var att ange hur stor djurbesättning den kunde bära. På Christina Nilssons föräldrars tid födde marken på Sjöabol en häst och fyra till sex kor. Som ett resultat av arvs-skiftet efter Christinas död genomfördes en hemmansklyv-

Det från Sjöabol avstyckade Fridhem.
Foto: Agneta Jansson.

ning i mitten av 1920-talet. Då delades Sjöabol i tre delar, men sedan mitten av 1900-talet ingår samtliga delar av stamhemmanet Sjöabol i Huseby. Därmed är 1799 års stamhemman återigen sammahållet och kan upplevas som en helhet, även om gården rent juridiskt består av flera fastigheter.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att Sjöabol är en god representant för ett mindre hemman i södra Småland och samtidigt en ganska ovanlig gård, med tanke på att bostads- och brukningsenheten legat på samma plats under mycket lång tid.

Karta upprättad vid 1925 års hemmansklyvning. Snugges boningshus ligger strax nedanför och till vänster om bokstäverna "Ac". Allén från landsvägen och upp mot huset är markerad med grönt.

1799 års storskifteskarta för Nöbbele by, där "Siöabolhs Gärde" finns markerat med text. Källa: Lantmäteriet

En enkelstuga som vuxit till sig

Boningshuset, som att döma av storskifteskartan tycks ha funnits på platsen redan vid 1700-talets slut, var ursprungligen en envånings enkelstuga av gotisk typ. Planlösningen bestod då av förstugan,orstugan och köket. Byggnaden hade vid denna tid endast en murstock, mot vilken eldstäderna i orstugan och köket var placerade. Hur fasaden och rummen såg ut vid den här tiden är det ingen som vet, men man kan tänka sig att timmerstommen saknade fasadpanel och att timret var synligt även inomhus. Målningsfärg var mycket dyrbar, varför man var sparsam med bemålning både utom- och inomhus. Därför brukade endast klimatutsatta och extra påkostade byggnadsdetaljer vara målade, som till exempel dörr- och fönstersnickerier. Uttrycket av den begränsade bemålningen kan man än idag uppleva på övervåningen i Snugge, där timmerväggarna delvis är bara och de anslutande snickerierna är sparsamt bemålade.

Någon gång vid 1800-talets början byggdes enkelstugan till så att boningshuset förlängdes mot sydost. Det innebar att huset fick ytterligare två bostadsrum på bottenvåningen och ännu en gavelkammare på vinden. Idag är merparten av bottenvåningens bakre rum, det som tidigare varit en mindre kammare, inlemmat i köket. Det har därmed blivit större än vad det ursprungligen var.

Tack vare Christina Nilssons stjärnstatus finns det avbildningar av Snugge från 1800-talets sista decennier. På dem kan man se att det inte finns någon skorsten ovanpå tillbyggnaden, varför de nya bostadsrummen måste ha varit utan uppvärmning. Detsamma gällde för den ovanföriggande

gavelkammaren, som därmed endast bör ha använts som bostadsrum under sommarhalvåret. På avbildningarna kan man också se att timmerfasaderna nu tycks vara klädda med panel. Levnadstecknaren Beyron Carlsson beskriver i sin bok att boningshuset på Snugge var förfallet vid tiden för Christina Nilssons internationella genombrott. Han skriver också att timmerväggarna var omålade, att fönstren var låga och att det låg torv på taket. Förstugan beskriver han som oansenlig och att innertaket i orstugan var nersotat på grund av det myckna eldandet i den stora spisen.

Fotografi av tavla som avbildar Snugge när Christina Nilsson var barn. Själv sitter hon och spelar fiol, nere i målningens högra hörn. Fotografiet ingår i Kulturparkens Smålands samlingar.

Äldre avbildning av Snugge, signerad av illustratören E Westerberg XA, som var verksam under 1800-talets sista decennier. Bilden finns i Kulturparken Smålands samlingar.

Bilden förvaras i Kulturparken
Smålands samlingar.

Christina Nilssons väg till berömmelse

Christina Nilsson var en av Sveriges mest firade världsstjärnor under 1800-talet. Hon lyckades, trots sin uppväxt på den småländska landsbygden, utan välbärgade föräldrar och utan kontakter i de rätta kretsarna, ta sig via Ljungby, Halmstad, Göteborg och Stockholm, till de stora världsscenerna i Paris, London, New York, S:t Peterburg och Moskva. Hon var dessutom kvinna i en tid då männen var första klassens medborgare, vilket gör hennes resa än mer beundransvärd.

Christina Nilsson byggde sin karriär helt av egen kraft, med hjälp av en enastående begåvning och välvilliga mecenater. Föräldrarna var fattiga, men hemmet präglades av en musikalisk anda. Fadern hade drömt om att bli klockare och hennes äldre syskon sjöng och spelade fiol. Christina inledde sin karriär som mycket ung genom att bland annat underhålla på gillen och på det till hemmet närbelägna gästgiveriet. Hon sjöng, spelade fiol och genomförde akrobatik. När hon blivit några år äldre uppträdde hon på marknader och andra evenemang i bland annat Växjö, Vrigstad och Kronobergshed norr om Alvesta. När hon endast 14 år gammal uppträdde på marknaden i Ljungby, blev hon erbjuden att utbilda sig i sång och musik. Christina skickade bud till sina föräldrar att hon inte skulle komma hem efter marknaden, men att det inte ska vara oroliga. Istället flyttade hon till Halmstad, där hon påbörjade sin utbildning hos sångerskan Adelaide Valerius-Leuhausen. Därefter var hon elev hos den tjeckiske kompositören Bedrich Smetana i Göteborg och hos tonsättaren Franz Berwald i Stockholm, innan det bar av till Paris för att färdigställa utbildningen där.

Christina Nilsson, fotograferad i Paris på 1860-talet. Bilden ingår i Kulturparkens Smålands samlingar.

Hela hennes utbildning bekostades av personer som ansåg att hennes begåvning var så unik att världen inte fick gå miste om vad den skulle kunna leda till. Förutom en osedvanligt vacker sångröst och en stor musikalisk begåvning, var hennes inlevelseförmåga i de roller hon spelade särskilt omtalad av hennes samtid. Det är lätt att inse att Christina Nilsson måste ha varit en multibegåvad person.

Avfotograferad målning av Christina Nilsson i rollen som Ofelia i operan Hamlet. Målningen är utförd av den franske konstnären Alexandre Cabanel. Bilden ingår i Kulturparkens Smålands samlingar.

Världsstjärnan Christina Nilsson

På hösten 1864 debuterade Christina Nilsson i Paris, i rollen som Violetta i Verdis opera La Traviata. Under åren som följde uppträdde hon i ett stort antal operor, framförda på scener i bland annat Paris och London. Hon var nu en upplyft världsstjärna och inte längre en fattig flicka från Småland, men hon hade Snugge och hembygden i sitt hjärta genom hela livet. Under sin fortsatta karriär reste hon i flera omgångar på hyllade turnéer till både USA och i Ryssland, men också till länder som Kanada, Spanien och Österrike. Hon stod på praktiskt taget alla operascener i den moderna världen och uppträdde för kungar, drottningar, furstar och tsarfamiljen. Utöver de reguljära konserterna gav Christina Nilsson, sin vana trogen, även gratiskonsorter från balkongerna på de hotell hon bodde på. Christina Nilsson måste ha varit en av samtidens mest välberesta svenskar och hon måste under sina resor ha upplevt långt mer än praktiskt taget varje annan landsman och landsmaninna som levde under samma tid.

Ett exempel på hur välrenommerad Christina Nilsson var, är att hon 1883 hade äran att inviga den då nybyggda Metropolitan Opera House i New York. Inbjudan att medverka hade initierats av den amerikanske entreprenören affärsmanen Vanderbilt, en av projektets huvudfinansiärer. Christina fick, som vanligt, ett högt gage och innan hon åkte tillbaka till Sverige donerade hon delar av pengarna till några av stadens sjukhus, så att det för alltid skulle finnas frisängar för svenskar som har oturen att behöva sjukhusvård i "Det stora äpplet".

Christina Nilsson år 1872, när
hon var 29 år. Bilden förvaras i
Kulturparken Småland samlingar.

KRISTINA NILSSON
PORTRÄTT FRÅN 1872

Christina Nilsson köper tillbaka Snugge

Christina Nilsson kände hela sitt liv en stor kärlek till Snugge och liksom sina föräldrar sörjde hon att familjen tvingats lämna ifrån sig gården till bröderna Hamilton på Huseby Bruk. År 1867 tillträdde Joseph Stephens som ny ägare till Huseby och Jonas och Stina Cajsa Nilsson, som nu hade en världsberömd och välbeställd dotter, såg en möjlighet att kanske kunna återvända till Snugge.

Jonas Nilsson begav sig på sitt livs resa. Med avsikt att ta sig till sin dotter i Paris reste han till Köpenhamn, tog tåget till Hamburg och fortsatte därefter vidare till den franska huvudstaden. Där fick han, förutom att framföra sitt ärende, även se sin dotter uppträda på den franska operascenen. Christina Nilsson förhandlade med Joseph Stephens och köpte därefter tillbaka Snugge för 4000 riksdaler riksmünt. Efter nästan 20 år som daglönare i Lövhult, kunde Christinas

föräldrar därefter flytta tillbaka till Snugge, där de bodde fram till sin död några år senare.

Efter föräldrarnas död bodde, i tur och ordning, flera av Christinas syskon med sina respektive familjer på Snugge. Det sista syskonet som bodde på gården var Christinas yngste bror Sven. Även Sven hade, liksom sin far, genomfört den långa och äventyrlig resan ner till Paris för att besöka Christina. Väl hemma igen återgick han till att bruka jorden, vilket också Christinas övriga syskon gjorde. Sven tog över ägandet till Snugge efter Christinas död. När han dog 1925 gick ägandet till hans döttrar Hilma och Linnea, som ägde Snugge till 1927. Efter det gick ägandet ur släkten. Då såldes gården och efter ytterligare några ägobyten blev Snugge 1933 ännu en gång en del av Huseby bruk när Florence Stephens köpte fastigheten.

På ett vykort har Christina Nilsson själv uttryckt sin kärlek till föräldrahemmet. Bilden är publicerad i Beyron Carlssons hyllningsbok till Christina Nilsson.

Besök i hembygden

År 1876 genomförde hon en turné i Skandinavien, där hon bland annat besökte Stockholm, Oslo, Köpenhamn och barnomsstaden Växjö. Efter den hyllade triumfresan till de tre huvudstäderna ankom världsstjärnan, tillsammans med sin förste make, med tåg till Växjö. Husfasaderna mitt emot järnvägsstationen var smyckade med ljus och svenska och franska flaggor, och när hon klev av tåget överlämnades blommor till stadens hemvändande stjärna. Utanför stadshotellet, där hon övernattade, brann välkomnande marschaller i höstkvällen. Dagen efter höll hon en välgörenhetskonsert i domkyrkan. Konserten inbringade den hisnande summan om drygt 8000 kronor, som skulle gå till att uppföra arbetarbostäder. Efter konserten gick resan vidare till Snugge, via Vederslövs kyrka, där hon lade blommor på sina föräldrars grav, och Nöbbeles gästgivaregård, där hon möttes av en barnkör. Väl framme vid Snugge visade det sig att boningshuset hade pyntats både in- och utvändigt och att hela hennes stora släkt väntade där på henne. Man åt en gemensam middag och skålade i vin, och de svenska släktingarna fick möta herr Nilsson, det vill säga den franskspråkige Auguste Rouzaud. Mötet mellan den svenska bondkulturen och den franska högre ståndskulturen den där höstdagen i Snugge måste ha varit en alldeles särskild stund för Christina Nilsson, men också en stor händelse på gården.

I storstugan, med den stora öppna spisen, träffade Christina Nilsson sina släktingar så ofta hon kunde.

Pensionering på toppen av karriären

I slutet av 1880-talet valde Christina Nilsson att lämna operascenen, medan hon fortfarande stod på toppen av sin karriär. Hon fortsatte emellertid att, tillsammans med sin andre make, greve Casa de Miranda, resa runt i Europa. De vistades då framför allt i sina hem i Paris och Menton i Frankrike samt i Spanien, som var hennes makes hemland. Efter hans död 1902 blev Christinas längtan till Sverige allt starkare och ett par år senare köpte hon Villa Vik, strax norr om Växjö. Villan blev så småningom hennes svenska bas, fram till hennes död 1921. Med utgångspunkt från Villa Vik fortsatte Christina att resa till Sydeuropa, men resorna gick också norrut till Stockholm, där hon bland annat gick på operan och besökte Musikaliska Akademien. Hon gjorde också betydligt kortare, men för henne säkert minst lika viktiga resor till sitt älskade Snugge och till Huseby, där hon gästade familjen Stephens. Till skillnad från sina föräldrar, som levt hela sina liv i skuggan av Huseby, var hon en jämlike med ägarna till bruket och herrgården.

Runt 1920 hade Christina Nilsson bestämt sig för att flytta hem till Småland för gott. Hon ville inte lämna kvar "sina gamla ben i Spanien" när hon var död, som hon uttryckt sig till en bekant. Trots bräcklig hälsa tog hon sig hem till Sverige och den sista tiden i livet bodde hon på Växjö stadshotell, där hon avled i november 1921. Hennes begravning var en stor händelse i Växjö. Begravningsföljet gick från domkyrkan hela vägen ut till Villa Vik, där stoftet efter Christina vilade tills mausoleet på Tegnérkyrkogården i Växjö stod färdigt ett par år senare. Hon hade själv skissat på mausoleets utform-

Christina Nilsson i vagn med systemern och brorsdottern.

ning tillsammans med arkitekten Paul Boberg.

Christina Nilssons liv var en askungesaga, men det var inte enbart hennes vackra röst, slumpen och välvilliga personer i hennes omgivning som var orsaken till att så blev fallet. Hon var en skicklig affärskvinna och en människa med en stark inre kompass. Hon visste vart hon ville och vad hon ville åstadkomma. Hennes vana att i ena stunden ta mycket bra betalt för att hålla konserter för dem som hade råd att betala, för att i nästa stund sjunga gratis för dem som inte kunde betala alls, är omvitnad av många i hennes samtid.

Christina Nilssons mausoleum på Tegnérkyrkogården i Växjö. Foto: Christina Jonasson.

Boningshusets klassresa

Levnadstecknaren Beyron Carlssons beskrivning av boningshusets utseende på 1860-talet ger en bra bild av dess skick när Christina Nilsson köpte tillbaka gården från Huseby bruk. Senare under Christina Nilssons ägarskap och på hennes initiativ genomgick huset en omfattande upprustning och samme författare beskriver att huset därefter ”tedde sig riktigt prydligt”. Troligtvis var det vid denna renovering som huset fick sitt nuvarande utseende och utformning. Det finns vykort från tidigt 1900-tal, där huset är avbildat och de visar att huset då var mycket likt hur det ser ut än idag. Vid ombyggnaden försågs boningshuset med större fönster, fasaden rödfärgades och knutarna målades med vit linoljefärg. Nu tillkom också den östra murstocken, med en tillhörande

skorsten på taket. Även invändigt genomgick huset en omfattande upprustning. Storstugans spis, den som enligt utsago haft en mycket stor härd, ersattes av en mindre och mer behändig öppen spis. I det östra bostadsrummet och i det ovanförliggande gavelrummet installerades eldstäder mot den nyuppförda murstocken. Det är rimligt att anta att även trädgården utvecklades och förskönades under samma period, för att förstärka den klassresa som boningshuset vid denna tid genomgick. Det är också troligt att dagens ladugård uppfördes i samband med den upprustning som Christina Nilsson lät genomföra.

Upprustningen av Snugge var ingalunda det enda fastighetsförvaltningsprojekt som den driftiga och sedermera

På det handmålade vykortet, som avsändaren daterat till 1904, är Snugge ännu inte moderniserat och tillbyggt, men det bör ha varit vid den här tiden som huset fick sitt nuvarande utseende. Det andra vykortet, där boningshuset är avfotograferat i sin nya skepnad, har avsändaren nämligen daterat till 1906.

Christina Nilssons bror Sven, fotograferad i Snugges storstuga runt år 1920. Bilden finns i Kulturparken Smålands samlingar.

välbärgade Christina Nilsson ägnade sig åt. Hon avslutade sin framgångsrika karriär vid 45 års ålder och därefter reste hon runt mellan sina bostäder i Europa och umgicks med societeten och sina vänner. Hon ägnade sig även åt affärer och att förvalta de fastigheter som hon successivt införskaffat. Hon var även medfinansiär vid köpet av Gårdsby säteri norr om Växjö, där hennes brorson bodde. I början av 1900-talet köpte hon Villa Vik i Sandsbro, i närheten av Gårdsby, där

hon lät genomföra ombyggnads- och upprustningsåtgärder inom fastigheten. Hon ägnade sig även åt fastighetsspekulation genom att relativt tidigt i sin karriär placera sin förmögenhet i fastigheter i USA, men mot slutet av 1800-talet avvecklade hon sitt fastighetsäggande på andra sidan Atlanten.

Eldstaden i det bostadsrum på bottenvåningen som tillkom vid uppbyggnaden runt sekelskiftet 1900. Via dörröppningen, genom den före detta ytterväggen, ser man in i köket.

Christina Nilsson, tillsammans med
sin syster Anna-Catharina Jonasdotter.
Bilden finns i Kulturparken Smålands
samlingar.

100-årsjubiléet av Christina Nilssons födelse

Husebys ägarinna Florence Stephens och Christina Nilsson kom att lära känna varandra och i augusti 1943, mer än 20 år efter Christinas bortgång, lät fröken Stephens hylla Christina Nilsson och uppmärksamma Snugge, med anledning av 100-årsminnet av Christinas födelse. Då hölls ett stort eve-

nemang på Snugge, på närbelägna Nöbbele gästgiveri och i Vederslövs gamla kyrka. Festligheterna dokumenterades med ord och bild av tidskriften Veckojournalen. Minnesfirandet gästades, förutom av Florence Stephens själv, av prominenta personer som Växjö stifts biskop, länets landshövding,

Snugge år 1943, 100 år efter Christinas födelse och samma år som minnesstenen efter henne restes vid gårdsplanen. Fotot är taget av arkitekt Paul Boberg och förvaras i ATA:s samlingar.

landets ecklesiastikminister och representanter för bland annat Nationalmuseum och Kungliga Operan. De lade ner kransar vid den nyresta minnesstenen på Snugge och Florence Stephens tilldelades Kristina Nilsson-medaljen. Trevligast av allt den dagen var nog ändå alla Christina Nilssons fränkor,

det vill säga hennes yngre släktingar, som var klädda i tidsty-
pisk 1800-talsklädsel. Tidningsartikeln beskriver också hur Snugge var omgivet av bördigt småländskt landskap, där sommarsolen lyste över rågs kylarna på åkrarna.

Stenmur byggd av Christinas brorson Nils Johan Andreasson. Foto: Agneta Jansson

Vid 100-årsjubileet av Christina Nilssons födelse invigdes den minnessten som rests på initiativ av fröken Florence Stephens.

Festligheterna vid 100-årsjubileet av Christina Nilssons födelse presenterades för Vecko-Journalens läsare. Tidningens framsida pryddes av Christina Nilsson sentida fränkor.

Kristina Nilssons 100-årsjubileum blev hela landskapets fest med statsråd, biskop och landshövding i spetsen.

Den första svenska som officiellt föregre sig sångerska hette Kristina Nilsson! Hon var en Valdemarsdatter på 1300-talet och hon fick sig anförträtt ledningen av den Södra vasterne som inom klutensomarsen förtälldt så många gylla sångerska och hela grunden till den högtidande sångerska som hon blev som följande sångerska.

Det var musikläraren, professor Tobias Norblad, som påstod sig detta intressanta faktum när han stod framför den äldsta Kristina Nilsson i en i stadsporten i Långsele och höll högtidligt till det som var en sångerska med solat färg i kraft av sin världsliga anseende för Kristina Nilsson uppträdande. Det var såklart här som hon i Snugge steg för steg utövade och därmed var den äldsta

PÅ GILLE

Överst: s. n. Den äldsta svenska sångerska i anseende och följande sångerska. Den äldsta i Valdemarsdatter hette Kristina Nilsson. — Föreläsaren, Olof, Fredrik Nilsson, befälhavare och Kristina Nilsson. Nedan: Professor Tobias Norblad i Åkersberg och den äldsta svenska sångerska.

SMÅLAND

ribbenesene fruga gott. Smidid innom med slagerkann
smidfor, som har en fruglein (frugla) same med sine lilla
ok smid, alle 7 staker med smidslutene og sling og gott
kundes. Ilt att tale med den unge Kristina. Och det var rik-
tighet.

Ja, jag blev Kristina Nilsson 1946-årsmodell för i minnet skapade förebild! Den var den första av totalt tio till alla följande som med stora frugor och Nilsdottir och Yvonne så in i detaljen till Huvudstad, Friska Floran system, som planerades och utvärderades av utvärderingsgruppen av fysik och biokemi, skolklassifikation och systematiska för skapandet av den första skolklassifikation, vilken i praktiken till den första utvärderingen var frugor. Samtidigt blev även skolklassifikation och frugor skolklassifikation (Fors, 2010, s. 30).

[illegible]

Beim Anordnen der Fächer sind folgende Punkte zu berücksichtigen:

Alkanna ist eine repräsentative der heimischen und sehr geschätzte Art.

Halogenated Benz. Sulfonates and Sulfonamides
 Boston, Arden; Benz. Sulfonates, Sulfonamides

Vecko-Journalens reportage från 100-årsjubileet på Snugge, Nöbbels gästgiveri och Vederslövs gamla kyrka.

Boningshuset förfaller, räddas och restaureras

Efter att Snugge på 1930-talet återigen kommit i Huseby bruks ägo genomfördes inga ytterligare ändringar av boningshuset, förutom att köket 1943 moderniserades efter den

tidens standard. När huset på 1950-talet lämnats åt sitt öde, var det inte längre någon som höll efter tak och fasader, varför byggnaden kom att förfalla. Detsamma gällde för trädgården.

Odaterat vykort, troligtvis ungefär samtida med bildandet av Christina Nilssons släktförening. På vykortet ligger det fortfarande torvtak.

Målning i privat ägo, som visar Snugge någon gång efter 1943, det år då minnesstenen rester intill gårdsplanen.

Redan i slutet av 1950-talet hade den ena skorstenen rasat och vid 1970-talets början hade förfallet gått så långt, att både Christina Nilssons släktingar och kulturhistoriskt intresserade personer i allmänhet reagerade. För att komma till rätta med problemet bildades Christina Nilssons släktförening, som i samarbete med Smålands museum genomförde en omfattande restaureringsinsats som sträckte sig över sju år. Exteriört murades skorstenarna om, det uttjänta torvtaket byttes mot

enkupigt taktegel och träfasaderna renoverades och målades. Interiört rustades rummen upp och de gestaltades så att de skulle se ut som när Christina Nilsson ägde gården. Man satte upp nya tapeter, vars mönster är typiska för tiden runt sekelskiftet 1900 och rummen möblerades med tidstypiska möbler. Först efter flera års arbete, som till stor del var ideellt, var upprustningen färdigställd och 1978 kunde föreningen öppna huset med visningar för allmänheten.

Christina Nilssons födelsehem Snugge

Odaterat vykort, troligtvis ungefär samtida med bildandet av Christina Nilssons släktförening. På vykortet ligger det fortfarande torvtak.

Snugge, i förfall. Bilden är tagen av J.E.Anderbjörk 1961 och förvaras hos ATA.

Medlemmar i Christina Nilssons släktföreningen, samlade vid Snugges trappa i augusti 2014.

Varje år, vid släktföreningens årsmöte, stämmer de närvarande upp till sång för att minnas och hylla sin släktning.

Huseby och Snugge i evig förening

Huseby bruk har spelat en aktiv roll i Snugges historia under de senaste 200 åren. Järnbruket anlades av Karl Karlsson Gyllenhielm på 1620-talet. Anledningen var att det fanns sjömalm i de intilliggande sjöarna och att förutsättningarna för att driva ett järnbruk på platsen var goda. Människor har dock bott på platsen mycket längre än så, och rester av vikingatida bebyggelse har påträffats i anslutning till bruksbebyggelsen.

1792 köpte greven och ryttmästaren Axel Hamilton Huseby bruk. Han utökade successivt egendomen och sålde den senare till sina söner Malcolm och Hugo Didrik Hamilton. Det Huseby vi ser idag är till stor del uppfört av dessa båda bröder. Det var bland annat under deras tid som brukets magnifika huvudbyggnad, färdigställd 1844, uppfördes. Det var också under bröderna Hamiltons tid som Christina Nilssons familj tvingades att lämna Snugge, för att istället bosätta sig i Lövhult. År 1867 köpte Joseph Stephens Huseby och redan samma år sålde han tillbaka Snugge till Christina Nilsson, som då hade hunnit bli en firad världsstjärna. 1934 ärvde Florence Stephens Huseby av sin far. Året dessförinnan hade Snugge än en gång blivit en del av Huseby, den här gången för alltid, eftersom Florence Stephens senare i sitt testamente villkorat att förmånstagaren staten ska behålla hela egendomen intakt.

Den gamla landsvägen mellan Växjö och
Kristianstad leder förbi Snugge och in till
gårdens odlingsmarker.

Christina Nilsson på en porslinsmålning. Efter målning av Constant Joseph Brochart. Tavlan är i privat ägo.

Huseby besitter, liksom Snugge, mycket höga kulturhistoriska värden och är förklarad som statligt byggnadsminne. Fröken Florence Stephens och Christina Nilsson kom att träffas vid många tillfällen och Snugge ligger idag inom Husebys ägor. Den stora egendomen och det lilla hemmanets historia är sammanflätade, tack vare flera händelser och de människor som levt där. Huseby och Snugge speglar varandra och det är därför naturligt att dessa båda anläggningar vårdas och förvaltas i symbios.

På alla enskilda byggnadsminnen i landet sitter en plakett som anger att huset är skyddat enligt lag.

Snugge, sett från den gamla landsvägen
som leder förbi gården.

Varsam förvaltning in i framtiden

Christina Nilssons släktförenings arrendeavtal för byggnaderna på Snugge och den närmast omgivande marken sträcker sig in i 2030-talet. Släktföreningen innehar nyttjanderätten och ansvarar för underhållet av Snugge, medan Statens fastighetsverk ansvarar för förvaltningen av anläggningen Huseby som helhet. Statens fastighetsverk vårdar därför den skogs- och odlingsmark som ligger i anslutning till Snugge. Släkt-

föreningen och Fastighetsverket arbetade tillsammans med att vårda, utveckla och tillgängliggöra Snugge och dess närmaste omgivning för besökare idag och i framtiden. Detta arbete sker som en kontinuerlig process, vilket innebär att Snugge kommer att fortsätta utvecklas och vårdas i enlighet med hemmanets karaktär och dess kulturhistoriska värden.

Foto: Agneta Jansson

Viktiga årtal i Snugges historia

1593	Gården Sjöabol anläggs vid Madsjöns sydvästra strand.			hennes föräldrar flyttar tillbaka till gården.
		1900 ca		Christina Nilsson låter genomföra en omfattande upprustning av boningshuset.
1781	Johan Jacobsson och Anna Andersdotter (Christina Nilssons mormors föräldrar) blir ägare till hemmanet Sjöabol/Snugge.	1908		Christina Nilsson säljer en mindre del av Sjöabol till sin brorson och lägenheten, med namnet Fridhem, styckas samma år av från stamfastigheten.
1799	Storskifte genomförs av Nöbbele by och Sjöabol. Sjöabol blir då något så ovanligt som ett hemman med samtliga in- och utägor samlade inom ett enda skifte.	1921		Christina Nilsson avlider och begravs senare i ett mausoleum på Tegnérkyrkogården i Växjö. Mausoleet är gestaltat av växjöarkitekten Paul Boberg.
1843	Christina Nilsson, som två decennier senare kommer att bli en firad sångerska och skådespelerska i hela den moderna världen, föds på Snugge.	1925		En hemmansklyvning genomförs av Sjöabol. Klyvningen är troligtvis en del av regleringen av arvet efter Christina Nilsson.
1848	Christina Nilssons föräldrar, Jonas Nilsson och Stina Cajsa Månsdotter har redan tidigare någats lämna över Snugge till Huseby bruk, för att istället bruka gården som arrendatorer. Nu tvingas de lämna Snugge och flytta till Lövhult, och tjäna som daglönare på Huseby.	1925		Christina Nilssons brorson Nils-Johan Nilsson säljer Fridhem, som därmed går ur släkten.
		1927		Christina Nilssons brorsdöttrar säljer den del av Snugge där boningshuset står och gården har därmed gått ur släkten.
1857	Christina Nilsson lämnar på eget bevåg hemmet för att utbilda sig i sång och musik.	1933		Huseby bruk köper Snugge 1:5, den fastighet som innehåller Snugges bostadsbebyggelse och som Christinas brorsdöttrar sålt sex år tidigare.
1864	Efter att ha genomfört en flerårig utbildningsresa, som fört henne till Paris, via Halmstad, Göteborg och Stockholm debuterar Christina Nilsson som Violetta i operan La Traviata.	1943		På hundraårsdagen av Christina Nilssons födelse hålls en jubileumsmanifestation på Snugge och en minnessten av granit reses intill boningshuset. Stenen, som är huggen av skulptören Aron Sandberg, visar en ung Christina spelandes fiol. Stenen bekostades av fröken
1867	Den nu världsberömda sångerska Christina Nilsson köper tillbaka Snugge från Huseby och			

	Florence Stephens på Huseby. Hon lät vid samma tillfälle rusta upp och modernisera köket i boningshuset.		dagen beslutar att Huseby ska förvaltas av Domänverket.
1945	Snugge tas upp i förteckningen över bebyggelse som omfattas av lagen (1942:354) om skydd av kulturhistoriskt märkliga byggnader. Initiativet till registreringen tas av fröken Florence Stephens vid Huseby bruk.	1983	Christina Nilssons släktförening tecknar ett 50-årigt hyresavtal med Domänverket, som vid denna tid förvaltar Huseby.
1954	Boningshuset upphör att fungera som arbetarbostad för Huseby bruk och lämnas utan fortlöpande underhåll. Även Fridhem står utan permanent hyresgäst.	2012	Länsstyrelsen beslutar att Snugge ska förklaras som byggnadsminne enligt kulturmiljölagens tredje kapitel.
1971	Christina Nilssons släktförening bildas. Endast släktingar till den berömda sångerskan kan bli medlemmar. Föreningens syfte är att vårda Christina Nilssons minne, att öka medlemmarnas kännedom om sitt ursprung och att verka för god sammanhållning i släkten.		
1971-1979	Släktföreningen genomför en upprustning av boningshuset. Husets exteriör renoveras och torvtaket ersätts med ett tegeltak. Interiören tapetseras om och storstugan iordningställs för att efterlikna det fotografi av Christina Nilssons bror Sven, som togs i rummet i början av 1900-talet.		
1982	Florence Stephens har testamenterat Huseby bruk, där Snugge ingår, till staten och riks-		

Källförteckning

Muntliga källor

Marita Bengtsson, ordförande i Christina Nilssons släktförening, samtal under sommaren och hösten 2014.

Mona-Greta Peterson, styrelseledamot i Christina Nilssons släktförening, samtal under sommaren och hösten 2014.

Håkan Dackman, kassör i Christina Nilssons släktförening, samtal under hösten 2014.

Annika Rydén, teknisk förvaltare vid Statens fastighetsverk, samtal under hösten 2014.

Otryckta källor

Antikvariska-topografiska arkivet (ATA), Stockholm: äldre fotografier på Snugge.

Kulturarvscentrum Småland: Äldre fotografier och arkivmaterial rörande Snugge och Christina Nilsson.

Länsstyrelsen i Kronobergs län: Diariefört material avseende Sjöabol/Snugge.

Från torparflicka till världsberöms sångerska: Samtal om Christina Nilsson mellan Mona-Greta Peterson och Roland Karlsson, medlemmar i Christina Nilssons släktförening. Film inspelad 2014.

Förvaltningsprogram för Huseby bruk, upprättat av Fredrikson Arkitektkontor AB på uppdrag av Statens fastighetsverk. Upprättat 2012.

Växjö - Bilder från förr, del 2. Christina Nilssons begravning. Filmer från Kulturarvscentrum Smålands arkiv, sammanställda och bearbetade av dokumentärfilmaren Mats Harrysson www.youtube.com/watch?v=Mn1mkeybWh4, besökt 2014-10-25: Film om bildandet av Christina Nilssons släktförening. www.lantmateriet.se: Handlingar från storskifte och laga skifte av Nöbbele by samt hemmansklyvningar av Sjöabol.

Tryckta källor och litteratur

Carlsson, Beyron Kristina Nilsson Grevinnan Casa de Miranda – Minnen och upplevelser nertecknade av Beyon Carlsson. Stockholm: Åhlén & Åkerlunds Förlag AB, 1921

Franzén, Anders Skiftenas skede – Laga skiftets handlingar som källmaterial för byggnadshistoriska studier med exempel från Småland 1828-1927 Jönköping: Jönköpings läns museum, 2008 (diss)

Gustafsson, Magnus Christina Nilsson – Sin tids Dolly Parton? Artikel publicerad i boken Småland – En kärleksförklaring. Karlstad: Votum & Gullers förlag, 2014

Leche Löfgren, Mia Kristina Nilsson – Smålandsflickan som blev världsstjärna Stockholm: Lindfors Bokförlag AB, 1944
På gille i Småland. Artikel publicerad i Veckojournalen 1943:35

Vrethammar, Harald Christina Nilsson. Stockholm: utan förlag, 1983

BESLUT
Datum:
2012-08-29

Ärendenummer:
432-2999-10
152133

1 (5)

Christina Nilssons Släktförening
Att: Ordf. Marita Bengtsson
Tunnbindarevägen 4
352 50 VÄXJÖ

**Förklaring om övergång till byggnadsminne enligt
Kulturminneslagen avseende byggnadsminnet Christina Nilssons
födelsehem Snugge inom fastigheten Sjöaböl 1:5, Vederlövs socken,
Växjö kommun, Kronobergs län.**

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1 § lagen (1988:950) om kulturminnen Christina Nilssons födelsehem Snugge inom rubricerad fastighet för byggnadsminne.

Enligt 3 kap 2 § samma lag meddelar Länsstyrelsen följande skyddsföreskrifter.

SKYDDSFÖRESKRIFTER

1. Byggnader inom fastigheten får inte rivas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. Bostadshuset får invändigt inte byggas om eller förändras. Ingrepp får inte göras i stomme, ursprunglig planlösning eller äldre fast inredning.
3. Byggnader inom fastigheten skall underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras i samråd med Länsstyrelsen och med traditionella byggnadsmaterial och metoder så att byggnadernas kulturhistoriska värde inte minskar.
4. Skyddsområdet får inte ytterligare bebyggas utan Länsstyrelsens tillstånd och skall hållas i sådant skick att dess karaktär inte förvanskas.

5. Om det av särskilda skäl är nödvändigt att ändra byggnadsminnet i strid med skyddsföreskrifterna skall ansökan om tillstånd enligt 3 kap 14 § (KML) inges till Länsstyrelsen.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Ärendet har aktualiserats genom att Ni i en skrivelse till Riksantikvarieämbetet (RAÄ) den 20 juli 2009 ansökt om att Snugge skall byggnadsminnesförklaras. RAÄ har i ett yttrande den 1 september 2010 meddelat att Snugge redan är statligt skyddat enligt den föräldrade lagen (1942:354) om kulturlistoriskt märklig bebyggelse. År 1945 upptogs Snugge i förteckningen enligt 1942 års lag. Skyddsföreskrifterna omfattade bostadshusets och gårdshusets inre och yttre samt det tillhörande gårdsutrymmet som inte fick bebyggas eller på annat sätt förändras.

RAÄ väckte fråga om byggnadsminnesförklaring av Snugge enligt 1960 års nya lag om byggnadsminnen. Enligt övergångsbestämmelserna skulle RAÄ senast den 1 januari 1963 redovisa vilka byggnader som var förtecknade enligt 1942 års lag och som skulle vara byggnadsminnen även i framtiden.

1976 överlämnade RAÄ frågan om eventuellt byggnadsminne till Länsstyrelsen då Länsstyrelsen blev tillsynsmyndighet över byggnadsminnen. 1982 återlämnade Länsstyrelsen frågan till RAÄ. Anledningen var att Snugge, liksom hela godset Huseby bruk, 1979 testamenterades till staten, med Domänverket som förvaltare. Ett ev statligt byggnadsminne hanteras av RAÄ.

Huseby bruk blev statligt byggnadsminne 1993 med Statens Fastighetsverk som ny förvaltare. Inga torp och inte heller Snugge ingår i byggnadsminnets skyddsområde.

Regeringsrätten fattade den 5 december 1983 beslut om att förtecknade byggnader enligt 1942 års lag ägde giltighet tills Länsstyrelserna i landet fattat beslut om byggnadsminnen. Av den anledningen sände RAÄ en skrivelse till Länsstyrelserna både under 1984, 1996 och 2004 med anmodan till Länsstyrelserna att fatta beslut.

Länsstyrelsen yttrade sig till RAÄ 1998 och påtalade att Snugge, som förvaltas av staten, bör hanteras av RAÄ. Denna fråga har sedan dess inte avgjorts av RAÄ.

HISTORIK

Operasångerskan Christina Nilsson (1843-1921) var en av sin tids mest firade internationella storheter och kan i dagens mått mätt liknas vid en superstjärna. Hon var det yngsta barnet i en syskonskara om sju barn. Hon växte upp under knappa omständigheter och hennes liv och karriär har liknats vid en svensk askungesaga. I 50-års åldern drog hon sig tillbaka i sitt nya hem Villa Vik, strax utanför Växjö. Hon dog sedermera på Stadshotellet i Växjö och ligger begravd på Tegnéryrkogården i ett mausoleum ritat av växjöarkitekten Paul Boberg.

Snugge var Christina Nilssons födelsehem, som hade tillhört släkten sedan 1781. Föräldrarna tvingades dock sälja gården till Huseby bruk på grund av knappa omständigheterna och familjen fick flytta till Lövhult. Detta var ett hårt slag för familjen. År 1867 när Christina blivit en firad sångerska kunde hon dock återköpa Snugge från den nya bruksägaren Joseph Stephens på Huseby bruk. Hennes mor och far flyttade åter tillbaka till Snugge men gick bort redan 1870 resp 1871. År 1927 gick gården ur släktens ägo och efter att ha tillhört ett par olika ägare såldes gården 1933 till Florence Stephens på Huseby bruk.

Snugge nyttjades därefter som arbetarbostad fram till 1954. Därefter stod huset tomt och förföll. Släktingar till Christina Nilsson tog initiativ till att bilda en släktförening 1971 och räddade därigenom huset undan förfall. Smålands museum bistod med omläggning av taket 1974 genom en arbetsmarknadsinsats. All övrig vård och möblering har ombesörjts av Släktföreningen liksom den visningsverksamhet som föreningen bedriver sedan 1978.

Snugge är beläget ca 15 km söder om Växjö och ägs idag av staten genom Statens fastighetsverk (SFV). Smålands museum arrenderade Snugge mellan åren 1972-1983. Gården förvaltas idag av Christina Nilssons släktförening genom ett arrendeavtal med SFV sedan 1982. Avtalet omfattar ett arrende på 50 år.

Bostadshuset är förmodligen uppfört under 1700-talet som en enkelstuga med storstuga, förstuga och kök. I storstugan finns en stor spis. Under 1810-talet byggdes huset om till en parstuga. En kammare tillkom liksom en övervåning med två kammare och mellanliggande svala. Inom fastigheten finns även en ladugård.

BESLUT

Datum:
2012-08-29

Ärendenummer:
432-2991-10
11 x 3 x 13

4 (5)

MOTIVERING

Snugge är ett gott exempel på ett välbevarat mindre hemman i Småland. Gården har en särskilt intressant personhistorisk koppling till Christina Nilsson, som var en av Sveriges, och även internationellt sett, mest firade sångerskor genom tiderna. Snugge är hennes födelsehem och gården vårdas och förvaltas av Släktföreningen.

Snugge är sedan 1945 upptagen i förteckningen över kulturhistoriskt märkliga byggnader enligt 1942 års lag. Med anledning av att fastigheten ägs av staten borde Snugge i första hand förklaras som statligt byggnadsminne. Mot bakgrund av att frågan inte avgjorts av RAA och med anledning av de kulturhistoriska värden som Snugge besitter i ett regionalt perspektiv, bedömer Länsstyrelsen att byggnaden uppbär synnerligen märkliga kulturhistoriska värden och bör förklaras som byggnadsminne enligt Kulturminneslagen.

ÖVRIGA UPPLYSNINGAR

Detta beslut kan överklagas hos Förvaltningsrätten i Kronobergs län inom tre veckor från den dag ni fick del av beslutet, se bilagda formulär 1.

I ärendets handläggning har förutom beslutande länsråd Lennart Johansson och föredragande länsantikvarie Heidi Vassi även länsjurist Anna Kämpe deltagit.

Lennart Johansson

Heidi Vassi

LÄNSSTYRELSEN
I KRONÖBERGS LÄN

BESLUT
Datum:
2012-08-29

Arendenummer:
432-2991-10
11.1.1.1.1

5 (5)

Delgivningssätt

Med delg kvitto

Bilaga

1. Kartkopia över fastighetens skyddsområde
2. Besvärshänvisning, formulär 1

Kopia för kännedom till

Inskrivningsmyndigheten, Lantmäteriet, Division Inskrivning, Box 35,
575 21 EKSJÖ
Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 STOCKHOLM
Statens Fastighetsverk, Box 2263, 103 16 STOCKHOLM
Växjö kommun, Box 1222, 351 12 VÄXJÖ
Kulturparken Småland AB, Box 102, 351 12 VÄXJÖ
MVE/Martin Unell, VIC Natur
SUE/plan
SUE/kultur

löp - te att tro - gen bli. Men löf - tet var
 sjä - len och i mitt bröst. O, kun - de jag
 här - ta du kros - sat har. Min kän - sla var

falskt, jag bort - glömd nu är, båd' vän - skap och
 än dig se i min dröm, för mig hvil - ken
 ren, den tol - kats i sång. Glöm al - drig att

kär - lek, allt är för - bi.
 ljuf och lin - dran - de tröst.
 den min sol - strå - le var.

